

Vlaanderen
is omgeving

Achtergronddocument bij Briefing Omgeving Vlaanderen in beeld

 Achtergronddocument

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

omgevingvlaanderen.be

Achtergronddocument bij Briefing Omgeving Vlaanderen in beeld

In het kader van Omgevingsrapportage wordt gewerkt aan een kernset van indicatoren die een zicht geeft op de toestand van de omgeving in Vlaanderen, wat de impact hiervan is op mens, natuur en economie, en wat de drijvende krachten zijn achter de toestand. De kernset bestaat uit indicatoren die representatief zijn voor belangrijke omgevingsuitdagingen in Vlaanderen. Dit document geeft meer duiding bij de beleidsdoelstellingen en -ambities onderliggend aan deze uitdagingen, die gekoppeld worden aan de indicatoren uit de kernset. In dit verband werkt dit document ook ondersteunend aan de Briefing Omgeving Vlaanderen in Beeld die in februari 2024 werd gepubliceerd.

Dit rapport bevat de mening van de auteur(s) en niet noodzakelijk die van de Vlaamse Overheid.

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Ivo Palmers
Departement Omgeving
Vlaams Planbureau voor Omgeving
Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel
vpo.omgeving@vlaanderen.be
www.omgevingvlaanderen.be

Publicatiedatum

Februari 2024

Depotnummer

D/2024/3241/053

Wijze van citeren

Omgevingsrapportage (2024). Achtergronddocument bij Briefing Omgeving Vlaanderen in beeld.
Departement Omgeving.

INHOUDSTAFEL

Inleiding	4
Deel 1. Balans omgevingsuitdagingen	5
Deel 2. Duiding doelstellingen	10
2.1 Klimaatmitigatie	10
2.2 Klimaatadaptatie	12
2.3 Circulaire economie	12
2.4 Nulverontreiniging	15
2.5 Biodiversiteit en natuurlijk kapitaal	21
2.6 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling	24
2.7 Omgevings- en klimaatdruk verminderen	26
2.8 Ondersteunend kader	30
Bronnen	33

INLEIDING

In het kader van Omgevingsrapportage wordt gewerkt aan een kernset van indicatoren die een zicht geeft op de toestand van de omgeving in Vlaanderen, wat de impact hiervan is op mens, natuur en economie, en wat de drijvende krachten zijn achter de toestand. De indicatoren zijn raadpleegbaar op de website van het Departement Omgeving (<https://indicatoren.omgeving.vlaanderen.be/onderwerpen/kernset-omgeving>).

De kernset bestaat uit indicatoren die representatief zijn voor belangrijke omgevingsuitdagingen in Vlaanderen. Dit document geeft meer duiding bij de beleidsdoelstellingen en -ambities onderliggend aan deze uitdagingen. In dit verband werkt dit document ook ondersteunend aan de [Briefing Omgeving Vlaanderen in Beeld](#) die in februari 2024 werd gepubliceerd.

Het achtergronddocument bestaat uit twee onderdelen. Deel I geeft het overzicht van alle indicatoren uit de kernset die ook aan bod komen in de bovengenoemde briefing. In dit overzicht wordt waar relevant de indicator aangevuld met een Vlaams beleidsdoel of -streven, alsook met de signalen of boodschappen die volgen uit de status- of trendbeschrijving van de indicatoren. Aldus maken we met dit overzicht een 'balans' op van de omgevingsuitdagingen op basis van de beschikbare informatie.

Deel II gaat dieper in op de doelstellingen bij de verschillende omgevingsuitdagingen. Vlaamse beleidsdoelstellingen werden hierbij zoveel als mogelijk geplaatst binnen Europese beleidskaders. Hierbij werd echter geen volledigheid nagestreefd, maar ligt de focus op de belangrijkste doelstellingen en die ook verband houden met de indicatoren uit de kernset. Voor elke indicator wordt dan ook het Vlaamse beleidsdoel of beleidsstreven geformuleerd samen met een korte verantwoording ervan.

Klimaatadaptatie

Kwetsbare personen blootgesteld aan hittestress	Afname gewenst	Kwetsbare bevolking blootgesteld aan hittestress
Wateroverlast en overstroming van gebouwen en kwetsbare instellingen	Afname gewenst	Risico op wateroverlast voor veel gebouwen, kwetsbare instellingen worden zwaar getroffen door wateroverlast

---

Circulaire economie

Materialenvoetafdruk	-30% (2030)	
Waterverbruik	Leidingwater-, grondwater- en oppervlaktewaterverbruik: afname gewenst	Gebruik van materialen en water neemt nog niet af
Circulariteitsgraad materiaalgebruik	Toename gewenst	
Aandeel alternatieven ingezet als minerale grondstof	Toename gewenst	Gebruik van gerecupereerd materiaal groeit
Huishoudelijk afval	Restafval: minder dan 100 kg/inwoner (2030)	Hoeveelheid restafval daalt maar
Bedrijfsafval	Restafval: -30% t.o.v. 2018-2020 (2030)	inspanningen blijven nodig

---

Nulverontreiniging

Verloren gezonde levensjaren door fijn stof	Aantal vroegtijdige sterftegevallen door langdurige blootstelling aan fijn stof (PM _{2,5}) halveren t.o.v. 2005 (2030)	Impact op gezondheid daalt maar blootstelling aan fijn stof en stikstofdioxide is nog veel te hoog
Blootstelling aan fijn stof	Overall voldoen aan WGO-advieswaarden (2050)	

Blootstelling en gezondheidseffecten van stikstofdioxide	Aantal mensen dat woont op locatie met jaargemiddelde NO ₂ -concentratie hoger dan WGO-advieswaarde in elke gemeente halveren t.o.v. 2016 (2030); overal voldoen aan WGO-advieswaarden (2050)	
Verloren gezonde levensjaren door hormoonverstorende stoffen	Afname gewenst	Hormoonverstorende stoffen zorgen voor grote ziektelast
Geluidshinder	Geluidshinder verkeer: Afname gewenst	Geluidshinder door verkeer blijft hoog
Oppervlakte natuur met overschrijding kritische last	Oppervlakte natuur met overschrijding kritische last vermesting: minder dan 61% (2030) 0% (2050)	Stikstofdepositie nog altijd veel hoger dan wat de natuur aankan
Nitraat in oppervlaktewater in landbouwgebied	Drempelwaarde: 50 mg/l	Ook nog steeds teveel stikstof in waterlopen en grondwater
Nitraat in grondwater in landbouwgebied	Norm: 50 mg/l	
Pesticiden in oppervlaktewater	Normen of ecologische referentiewaarden diverse stoffen	Pesticiden in oppervlaktewater blijven problematisch

Biodiversiteit & natuurlijk kapitaal

Ecologische toestand oppervlaktewaterlichamen	Goede toestand (2027)	
Grondwaterstand	Goede toestand (2027)	Natuurlijk kapitaal niet in goede toestand
Erosierisico	Geen toename gedegradeerde oppervlakte (2030)	
Staat van instandhouding van de soorten en habitattypen van de Habitatrichtlijn	Regionaal gunstige staat instandhouding (2050)	Leefgebieden en soorten blijvend onder druk

voorzien, en anderzijds verspilling te vermijden, alternatieve waterbronnen maximaal te benutten en waterhergebruik aan te moedigen (Vizier 2030).

Gezien de ambitieuze doelstellingen werd voor de effectieve realisatie op terrein een gefaseerde en gebiedspecifieke aanpak uitgewerkt in de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP).

Bodemecosystemen

De bodem is een eindige en uiterst kwetsbare hulpbron. De EU-bodemstrategie benadrukt het belang van bodembescherming, duurzaam bodembeheer en het herstel van aangetaste bodems om de doelstellingen van de Green Deal en neutraliteit van de bodemdegradatie te bereiken tegen 2030. In uitvoering van de bodemstrategie heeft de Commissie op 5 juli 2023 een nieuwe bodemmonitoringswet (Soil Monitoring Law) aanvaard. De wet omvat geen bindende doelstellingen, maar beoogt vooral het verzamelen van data om bodems te beschermen en duurzaam te gebruiken.

Vlaanderen heeft zich geëngageerd om:

- 2030: in Vlaanderen mag er netto geen gedegradeerde grond meer bijkomen (Vizier 2030).

2.5.2 Indicatoren

Indicator	Doelstelling	Duiding/verantwoording doelstelling
Ecologische toestand oppervlaktewaterlichamen	Goede toestand (2027; Decreet Integraal Waterbeleid, VLAREM)	Watervoorraden en bodem in een goede toestand brengen zodat ze de nodige (ecosysteem)diensten kunnen leveren
Grondwaterstand	Goede toestand (2027; Decreet Integraal Waterbeleid, VLAREM)	
Erosierisico	Geen toename gedegradeerde oppervlakte (2030; Vizier 2030)	
Staat van instandhouding van de soorten en habitattypen van de Habitatrictlijn	Regionaal gunstige staat van instandhouding (2050; Habitatrictlijn)	Biodiversiteitsverlies stopzetten en herstel van biodiversiteit bewerkstelligen
Algemene broedvogelindex	Ombuigen negatieve trend	
Rode Lijststatus per groep	Substantiële verbetering gewenst	

